

**СОСТОЈБА СО ГРИП ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА,
СЕЗОНА 2023/2024
(1-ва недела, до 07.01.2024)**

Неделни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

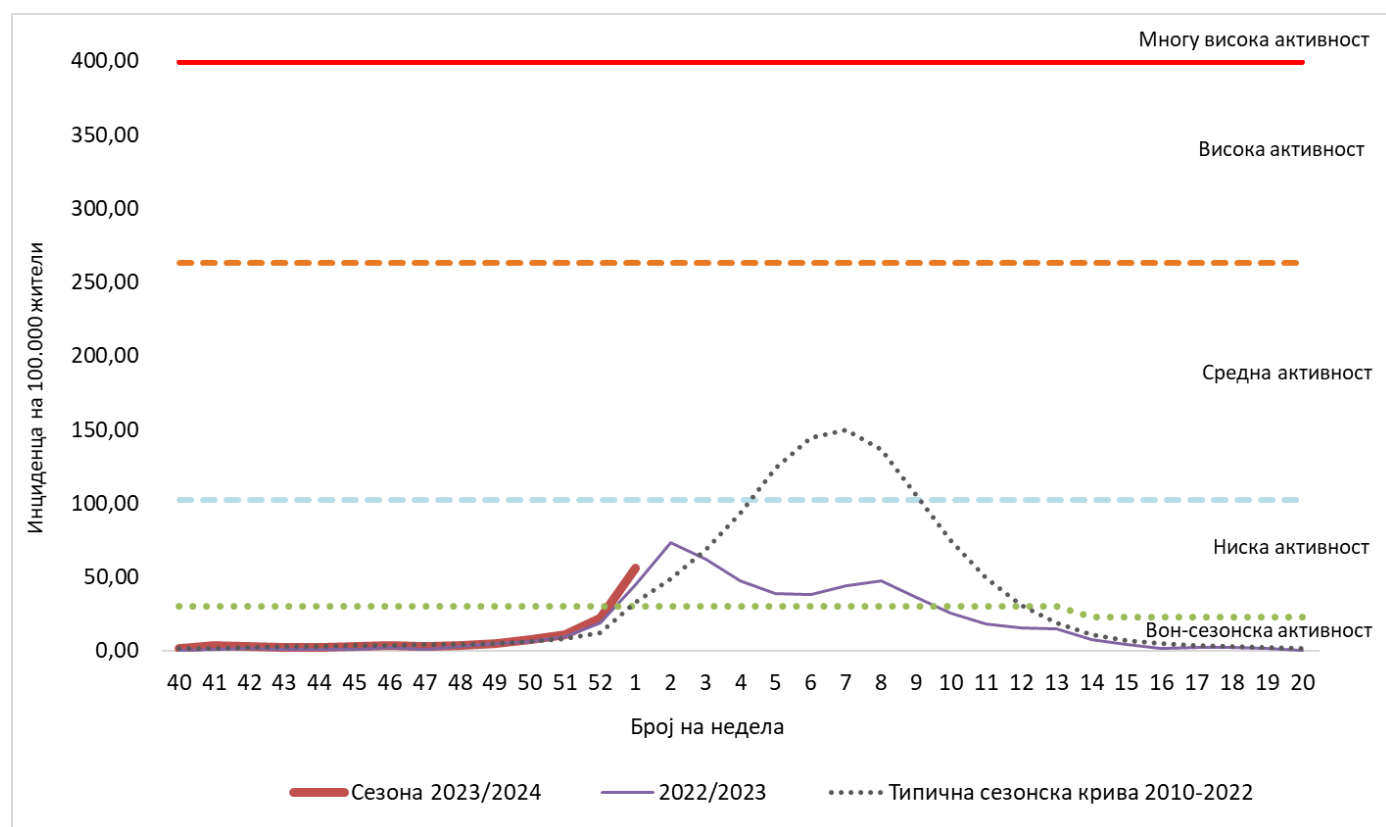
Во текот на **1-ва недела** од 2024 година (01-07.01.2024), во Република Северна Македонија се пријавени **1.025 (I=55,8/100.000)** случаи на групни пријави за заболени од грип/заболувања слични на грип (ИЛИ), 2,5 пати повеќе во споредба со претходната недела (n=403).

Бројот на пријавени лица оваа недела споредено со 1-ва недела од минатата сезона (n=821) е зголемен за 24,8%, а во споредба со бројот за 1-ва недела од типичната епидемиска крива (моделирана од последните 13 сезони) (n=607), зголемен е за 68,8% (Графикон 1).

Во текот на 1-ва извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 37 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19 (SARS-CoV-2). Притоа, детектиран е 21 позитивен случај на Influenza, 19 A(H1)pdm09 и по еден Influenza A(H3) и Influenza A - несубтипизиран. Регистриран е и по еден пациент со респираторен синцицијален вирус (RSV) и SARS-CoV-2.

Пријавената инциденца за прв пат оваа сезона е над неделната граница на сезонската активност на вирусот на грип (I=30,06/100.000), односно достигнат е прагот на влез во сезоната на грип (Графикон 1).

Графикон 1. Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболените од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2023, сезона 2022/2023 и сезона 2023/2024

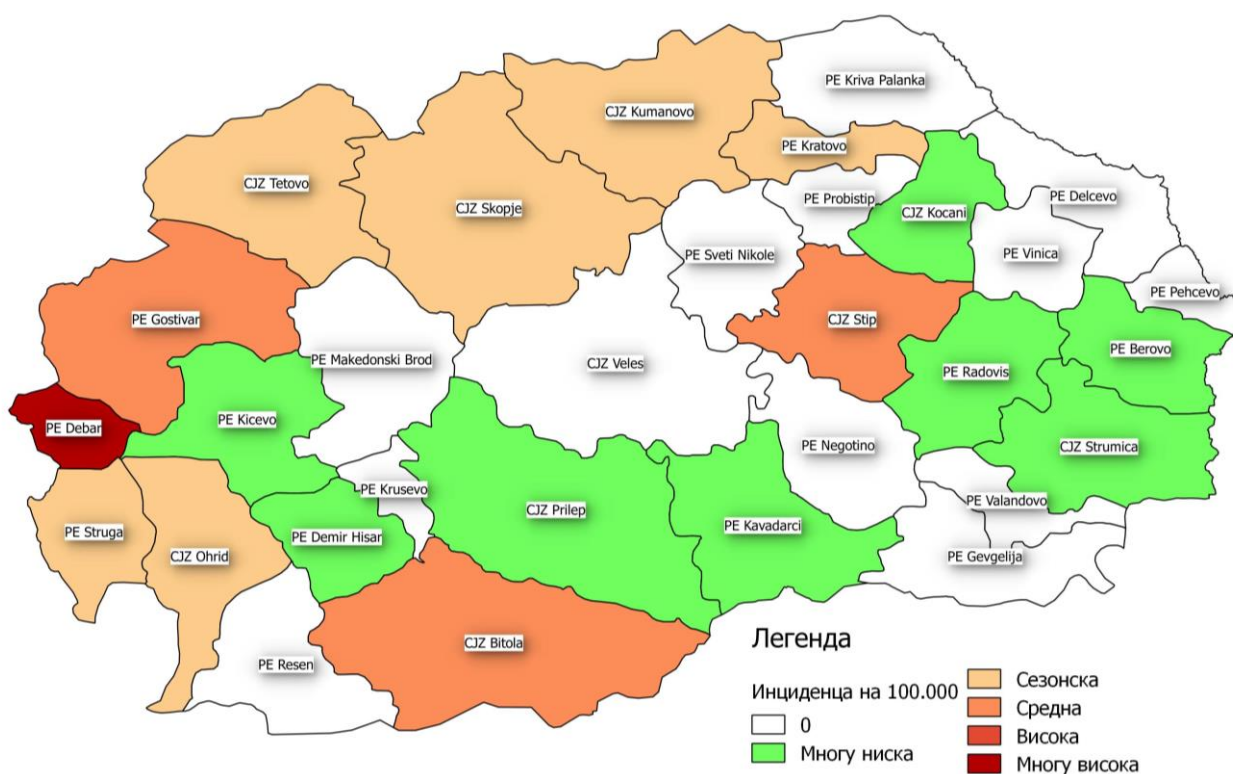

Во однос на возрасната дистрибуција, 544 лица се на возраст од 15-64 години, 233 кај деца на возраст од 5-14 години, 185 кај деца на возраст од 0-4 години и 63 се регистрирани кај лица на возраст над 65 години. Највисока инциденца (191,7/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години.

Заболените се пријавени од 18 ЦЈЗ/ПЕ, во Скопје – 269, Дебар – 188, Гостивар – 114, Штип – 107, Битола – 104, а во останатите, бројот на пријавени е ≤ 100 .

Во 8 извештајни единици кои пријавија случаи во текот на оваа недела се регистрира многу ниска, во 6 сезонска, во три средна, а во една (Дебар) – висока активност на вирусот на грип (Картограм 1).

Картограм 1. Ниво на активност на грип според инциденца на 100.000 жители, 1 недела 2024

Во текот на оваа недела, регистрирани се два смртни случаи асоциран со грип. Се работи за лица на возраст од 56 и 61 години од Скопје и Куманово кои биле хоспитализирани во УК за Пулмологија и алергологија. Кај починатите лица е утврдено присуство на коморбидитети (кардиоваскуларни и белодробни) и не биле вакцинирани со вакцина против сезонски грип. Кај починатите лица, лабораториски е потврдена Influenza A(H1N1)pdm09.

ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР - Кумулативни податоци (рутински надзор над грип/ИЛИ)

Во сезоната 2023/2024 вкупниот број на случаи на грип/заболувања слични на грип изнесува **2.318 (I=126,2/100.000)**.

Во споредба со истиот период од минатата сезона (n=1.751), бројот на пријавени случаи е зголемен за 32,4%, а во однос на моделот од последните 13 сезони (n=1.685) се регистрира зголемување од 37,6%.

Кумулативно, заболените се пријавени од дваесет и три ЦЗ/ПЕ. Најголем број на заболени лица (n=722) и највисока кумулативна инциденца (3.773,8/100.000) е регистрирана на територијата на Дебар. (Табела 1 во Прилог)

Во однос на дистрибуцијата на заболените по возрастни групи, најголем број на заболени се пријавени во возрастната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 1.105 случаи (47,7%), а највисока инциденца (517,0/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=499). (Табела 1 во Прилог)

Дистрибуција на случаите од сезонски грип/ заболувања слични на грип по месеци (Табела 1 во Прилог):

- октомври – 196 случаи или 8,5%
- ноември – 268 случаи или 11,6%
- декември – 829 случаи или 35,7%
- јануари – 1.025 случаи или 44,2%

Во досегашниот тек на сезоната на грип, регистрирани се 4 починати лица асоцирани со грип, две од Скопје и по едно лице од Куманово и Штип, по две од возрастната група на лица 15-64 и над 65 години, сите хоспитализирани, со коморбидитети и невакцинирани против сезонски грип. Кај четирите лица е докажан Influenza A(H1N1)pdm09.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР - Кумулативни податоци (рутински надзор)

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 1-ва недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 466 материјали од здравствените установи - од амбулантски и болнички лекувани пациенти за тестирање за присуство на вирусот на грип, од рутинскиот надзор.

Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2. Детектирани се 34 позитивни случаи, 29 Influenza A(H1N1)pdm09, 4 Influenza A(H3) и 1 Influenza A – несубтипизиран.

Регистрирани се 5 позитивни случаи на SARS-CoV-2.

Дополнително, регистриран е 21 позитивен случај на респираторен синцицијален вирус (RSV).

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки. Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 6 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за инфективни болести и фебрилни состојби, УК за детски болести, УК за Пулмоалергологија, ГОБ 8-ми Септември и ИБЗД Козле) и една во Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО од 2014 година.

Од сентинел местата кои учествуваат, во 1-ва недела пријавени се вкупно 56 САРИ случаи, од сентинел САРИ местата во Скопје и Штип. Најголем број на САРИ случаи (n=17; 30,4%), се пријавени од Клиника за инфективни болести и фебрилни состојби - Скопје. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=23; 41,1%) се пријавени од возрасната група од 0-4 година.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 207, од кои две лица се на интензивна нега. Од сите приеми, 27,1% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 40,0% се бележи кај лицата од 15-29 години.

Во 1-ва недела, за лабораториско тестирање е доставен 31 материјал од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19. Тестирани се 20 примероци на респираторен синцицијален вирус. Од вкупно тестираните материјали, во 9 примероци докажано е присуство на Influenza A(H1)pdm09, а во два примероци докажан е SARS-CoV-2. Респираторен синцицијален вирус (RSV) е потврден во 2 примероци.

Кумулативно, од сентинел местата кои учествуваат, пријавени се вкупно 507 САРИ случаи. Најголем број на САРИ случаи (n=173; 34,1%), се пријавени од надзорното место Клиника за детски болести Скопје. Во однос на возрасната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=266; 52,5%) се пријавени од возрасната група од 0-4 години.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 2.749 од кои 19 лица се пријавени на интензивна нега. Од сите приеми, 18,4% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 35,8% се бележи кај возрасната група - лица над 65 години.

Вкупно регистрирани се 4 смртни случаи пријавени од САРИ местата: КБ Штип (n=2) и УК за Пулмологија и алергологија (n=2). Починатите лица се од возрасната група од 30-64 години (n=2) и возрасната група - лица над 65 години (n=2). Три лица од починатите биле позитивни на Influenza A(H1)pdm09 и едно лице било позитивно на SARS-CoV-2.

Кумулативно, за лабораториско тестирање доставени се 253 материјали од пријавените САРИ случаи. Во 19 примероци е докажан Influenza A(H1)pdm09, во еден Influenza A(H3) и во еден Influenza B. Регистрирани се 16 позитивни случаи на КОВИД-19 (SARS-CoV-2).

Од САРИ примероците, 207 се тестирани за респираторен синцицијален вирус (RSV), од кои 92 се позитивни. Во 5 примероци е детектирано присуство на Adenovirus, а во еден Enterovirus. Во 2 примероци се докажани истовремено присуство на респираторен синцицијален вирус (RSV) и Adenovirus.

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР (рутински+САРИ надзор) - Кумулативни збирни податоци

Од почетокот на сезоната 2023/2024, заклучно со 1-ва недела/2024, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ пристигнати се 719 материјали од рутинскиот и сентинел САРИ надзорот. Сите пристигнати материјали се тестирани за присуство на инфлуенца вирус и SARS-CoV-2.

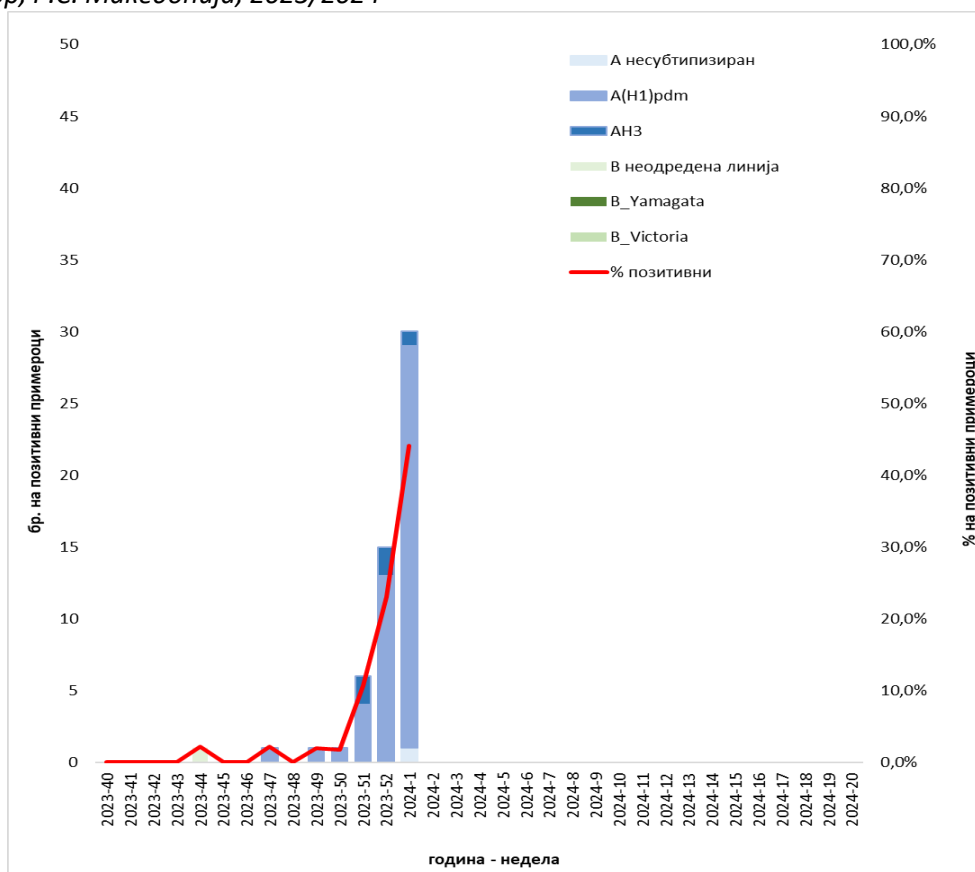
Детектирани се 55 позитивни случаи на грип:

- 48 Influenza A(H1)pdm09,
- 5 Influenza A(H3),
- 1 Influenza A – несубтипизиран и
- 1 Influenza B.

Регистриран е 21 позитивен случај на SARS-CoV-2.

Дополнително, регистрирани се 115 позитивни случаи на респираторен синцицијален вирус (RSV) и 10 други респираторни вируси.

Графикон 2. Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2023/2024

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Се забележува зголемување на бројот на заболувања слични на грип, кој за прв пат оваа сезона е над неделната граница за сезонска активност. Резултатите добиени од вирусолошкиот надзор над инфлуенца покажуваат дека има широко-распространета активност на вирусот на грип. Процентот на позитивност е над границата од 10% три недели со ред. Согласно овие податоци, Р.С. Македонија има широко-распространета географска распространетост и висок интензитет на активноста на вирусот на грип.

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорачува вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
 - Деца на возраст од 6-59 месеци
 - Лица постари од 6 месеци со хронични болести
 - Бремени жени, и
 - Здравствени работници.
- ❖ За сезоната 2023/2024, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 60.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 15.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).

На 25.10.2023 година започна вакцинацијата против сезонски грип. Вакцинацијата се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвива преку веб страната www.vakcinacija.mk. Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 58.287 лица од ризичните категории на населението со бесплатни вакцини.

- ❖ Дополнителни 4.500 дози комерцијални вакцини се набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.
- Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.479 лица.

Заклучно со 1-ва недела/2024 година, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 60.766 лица со бесплатна или комерцијална вакцина.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

*Извор: <https://erviss.org/>

Согласно извештајот на ERVISS објавен за 52-ра недела 2023 година за активноста на вирусот на грип низ Европскиот регион на СЗО:

- Стапките на заболувања слични на грип (ИЛИ) и/или акутна респираторна инфекција (АРИ) се покачени над основните нивоа во 11 од 27 земји и области на Европскиот регион на СЗО.
- Иако има варијации во различни земји, на регионално ниво, активноста на грипот на грип продолжува да се зголемува. Активноста на SARS-CoV-2 останува стабилна. Активноста на RSV се намали во последните неколку недели.
- САРИ хоспитализациите и приемот во одделите за интензивна нега поврзани со грип драстично се зголемија во последните недели. Приемот за SARS-CoV-2 нагло се намалија, а за RSV го достигнаа врвот во последните две недели и остануваат стабилни.
- Потврдените детекции на инфекција со вирусот на грип од сентинел ПЗУ за изминатата недела беа Influenza A (98%) - A(H1)pdm09 (69%) и A(H3) (31%).
- Низ регионот, од примероците од пациенти од САРИ надзорот:
 - Процентот на детекција на вирусот на грип е 28% во споредба со 24% во претходната недела. Опсегот на позитивност се движеше од 7–35% (просечна вредност од 23%).
 - SARS-CoV-2 е 10% во споредба со 5% претходната недела. Просечната позитивност на земјата беше 10% (опсег: 1–13%).
 - Позитивноста за RSV е 17% во споредба со 18% во претходната недела. Просечната стапка на позитивност беше 17% (опсег: 0-24%).

Од податоците за интензитет, една земја пријавила многу висок интензитет, 2 висок, 9 пријавиле среден, 14 пријавиле низок, а останатите 5 пријавиле базичен интензитет.

Од податоците за географската распространетост, 15 пријавиле широка распространетост, 5 - регионална, 7 - спорадична, а 3 – локална.

**Оддел за епидемиологија на заразни болести
Институт за јавно здравје**